

Examenul național de bacalaureat 2023

Proba E. c)

Istorie

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

ZADANIE I.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „V Rumunsku (România) sa komunistickí lídri zaoberali reorganizáciou poľnohospodárstva, ako súčasti celkového plánu na získanie úplnej kontroly nad hospodárstvom. [...] V dôsledku toho v prvej fáze, v rokoch 1949-1953, strana [...] ponúkala rôzne výhody tým, ktorí vstúpili do spoločných poľnohospodárskych družstiev [...]. Ale, keďže len málo sedliakov bolo ochotných vzdať sa svojej pôdy a dobytku, strana a jej agenti použili iné metódy. [...] Sila, ktorú sa spočiatku politickí lídri zdráhali použiť, [...] sa stala nevyhnutným nástrojom. Vyhrážky a násilie nadobudli rôzne formy: zámožní sedliaci [...] boli zatýkaní, väznení alebo vyhnaní ďaleko od ich domova a ich majetok bol skonfiškovaný. [...]

Druhú fázu kolektivizácie medzi rokmi 1953-1956 charakterizovalo určité spomalenie. Dôvody zmeny rytmu boli rôzne. [...] Počas návštev Gheorghiu-Deja (Gheorghiu-Dej) v Moskve v tomto období, noví sovietski lídri vyjadrili svoju nespokojnosť s celkovou ekonomickou výkonnosťou Rumunska. Avšak, vodcovia Rumunov (Románilor) si [...] uvedomovali nedostatky poľnohospodárskej výroby a dôsledky zanedbania hmotného blahobytu obyvateľstva. Preto boli ochotní, aspoň zatiaľ, uvažovať o miernejšom prístupe k riešeniu problémov vo vidieckom prostredí.“

(K. Hitchins, *Scurtă istorie a României*)

B. „V Rumunsku, [...] v 80. rokoch, «národný» komunizmus sa predsa ukázal ako najrepresívnejší [...], spolu s albánskym komunizmom. Represia bola skutočne jednou z charakteristík komunistického systému [...].

Rumunsko Nicolaea Ceaușesca (Nicolae Ceaușescu) [...] muselo čeliť, ešte od druhej polovice 70. rokov, vážnej hospodárskej a sociálnej kríze, vyvolávajúcej silný protest. Ak toto hnutie patrí do línie bojov za demokratické slobody, ktoré sa prejavovali aj v iných krajinách, v Rumunsku malo korene hlavne v robotníckych prostrediach. Veľký štrajk tridsiatich piatich tisícok baníkov vo Valea Jiului v auguste 1977, demonštrácie a štrajky v lete 1980 [...], vzbura vo Valea Motrului v jeseni 1981 a iné protestné manifestácie vyvolali tvrdé represálie zo strany Ceaușescovej moci. [...] S chvíľkovým úspechom, ale z dlhodobého hľadiska bezvýznamným, lebo v roku 1987 opäť vypukli manifestácie a štrajky, ktoré vyvrcholili v novembri ľudovým hnutím v Brașove (Brașov) [...]. Strety s orgánmi verejného poriadku boli násilné [...]; došlo k stovkám zatknutí.“

(S.Courtois, N.Werth, J.L.Panné, A.Paczkowski, K.Bartosek, J.L.Margolin, *Cartea neagră a comunismului*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte historický priestor uvedený v zdroji **A**. **2 body**
2. Spresnite informáciu zo zdroja **B** o akciách z obdobia 1977-1987. **2 body**
3. Uveďte po jednom politickom lídrovi zo zdroja **A**, respektíve zo zdroja **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, ktorý tvrdí, že «národný» komunizmus má represívny charakter. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **A** a spresnite úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve ďalšie totalitné politické praktiky v rumunskom štáte, okrem tých, na ktoré sa vzťahujú zdroje **A** i **B**. **6 bodov**
7. Uveďte jednu podobnosť medzi dvoma politickými praktikami používanými v prvých štyroch desaťročiach 20. storočia v rumunskom štáte. **4 body**

ZADANIE II.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Nový cár Mikuláš I. (1825-1855) bol odhodlaný presadzovať záujmy Ruska v Rumunských kniežatstvách (Principatele Române) a v roku 1826 prinútil sultána prijať Akkermanskú dohodu. Toto opätovne potvrdilo postavenie Ruska ako «protektorskej veľmoci» a vyžadovalo od panovníkov, bojarov a osmanského vedenia, aby zohľadňovali «postrehy» ruského veľvyslanca v Konštantinopole týkajúce sa Kniežatstiev (Principatele). Aj napriek tomu, veľké nezhody s Osmanmi [...] pretrvávali a v apríli 1828 Rusko vyhlásilo vojnu. Ruské vojská obsadili Valašsko (Valahia) a Moldavsko (Moldova) [...]. Do augusta 1829 ruské jednotky prelomili osmanskú obranu [...] a pripravovali sa na postup na Konštantinopol. Osmanskí vodcovia si uvedomili, že sú v bezvýchodiskovej situácii a súhlasili s mierovými podmienkami, ktoré im uložili Rusi. [...] Adrianopolská dohoda, podpísaná v [...] 1829, sa ukázala byť míľnikom vo vývoji [...] Kniežatstiev. [...]

Vo Valašsku, Alexandru Ghica (1834-1842) túžil stať sa národným monarchom a umiestniť sa nad politické strany, ale jeho predstava silného vodcu znemožňovala spoluprácu s bojarmi [...]. Ani jeho nástupca, Gheorghe Bibescu (1842-1848), nemohol uspokojiť bojarov, ktorí ho obviňovali z autoritárskych ambícií. V Moldavsku panovník Mihail Sturdza (1834-1849) [...] pevne sledoval dva ciele: zvýšenie vlastnej autority a udržiavanie dobrých vzťahov s Ruskom [...]. Jeho nezhody so synmi bojarov [...] sa pretvorili na otvorenú konfrontáciu a títo pokladali Sturdzu za ochrancu starého poriadku [...].

Najdôležitejším hospodárskym pokrokom v Kniežatstvách bolo nepochybne rozšírenie zahraničného obchodu. Veľká Británia a Francúzsko vstúpili do súťaže o rumunské suroviny spolu s Osmanskou ríšou a Rakúskom [...]. Rumunský vývoz na Západ samozrejme pozostával z poľnohospodárskych produktov, predovšetkým z obilnín a zvierat. Dovážal sa najmä spotrebný tovar pre bohatých, ako textil, sklo a kožušiny [...].”

(K. Hitchins, *Scurtă istorie a României*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte *protektorskú* veľmoc Rumunských kniežatstiev, uvedenú v danom zdroji. **2 body**
2. Spresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte jeden štát, ktorý má záujem o hospodárske vzťahy s Rumunskými kniežatstvami a jednu charakteristiku rumunského obchodu, uvedenú v danom zdroji. **6 bodov**
4. Z daného zdroja uveďte dve informácie o rusko-osmanských vzťahoch. **6 bodov**
5. Na základe daného zdroja sformulujte stanovisko vzťahujúce sa na politický život v rumunskom priestore v období 1834-1849 a podporte ho dvoma informáciami zo zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti tvrdenie, podľa ktorého rumunský štát sa upevňuje prostredníctvom opatrení, ktoré boli prijaté v období 1862-1870. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery) **4 body**

ZADANIE III.

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o vývoji rumunského priestoru v 13. – 18. storočí, majúci na zreteli:

- spresnenie miestnej autonómie zaznamenatej v rumunskom priestore v prvej polovici 13. storočia a uvedenie dvoch aspektov vzťahujúcich sa na túto skutočnosť;
- predstavenie historickej udalosti, ktorá prispela k vzniku Valašska (Țării Românești) a ktorá sa udiala v treťom-štvrtom desaťročí 14. storočia;
- uvedenie akcie, ktorá sa udiala v rumunskom východno-karpatskom priestore v druhej polovici 14. storočia a jednej charakteristiky tejto akcie;
- sformulovanie stanoviska vzťahujúceho sa na organizáciu centrálnej politickej inštitúcie v rumunskom priestore v období 16. storočia – prvé dve desaťročia 18. storočia a podporenie tohto stanoviska historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa aj používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra prezentácie**, **zdôraznenie vzťahu príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i záver) **dodržiavanie chronologického/logického sledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu.